

Ж. Ю. Чернякова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ СТАРШОЇ ШКОЛИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ: ЗМІСТОВІ ЗАСАДИ

У статті з'ясовано змістові засади інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії; визначено пріоритетні академічні цілі в контексті інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи; встановлено відповідність британських навчальних планів і програм старшої школи міжнародним освітнім стандартам; проаналізовано інтернаціоналізований навчальний план старшої школи Пьюрс (Кембридж); схарактеризовано навчальні предмети з інтернаціоналізованим змістом та визначено їх специфічні особливості.

Ключові слова: змістові засади, інтернаціоналізація освітнього простору, старша школа Великої Британії, інтернаціоналізований навчальний план, інтернаціоналізована навчальна програма, глобальний вимір, міжнародний вимір.

Постановка проблеми. На сучасному етапі реалізація національної стратегії модернізації системи освіти України в контексті її інтернаціоналізації зумовлює ґрунтовне вивчення, узагальнення та систематизацію міжнародного освітнього досвіду розвинених країн світу, зокрема Великої Британії. Оновлення вітчизняної системи освіти передбачає інтернаціоналізацію її змісту через уведення міжнародного та європейського виміру в навчальні плани та програми освітніх установ країни; збагачення навчальних дисциплін міжнародним характером з метою покращення якості освіти та формування конкурентоспроможної особистості. З огляду на актуальність проблеми інтернаціоналізації змісту освіти вважаємо за доцільне використати позитивні ідеї інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії та пропонуємо можливості застосування прогресивного британського досвіду в досліджуваному аспекті.

Аналіз актуальних досліджень. Проблему інтернаціоналізації освітнього простору зарубіжної старшої школи висвітлено у працях К. Едж, Т. Іві, Дж. Ле Мете, І. Грінеуїя та ін. Окремі аспекти проблеми інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії представлено у працях зарубіжних дослідників, присвячених розвитку середньої освіти Великої Британії в умовах глобалізації (Дж. Ле Мете, Д. Лоусон, М. Моріс та ін.); модернізації змісту середньої освіти (К. Едж, С. Філіпоу, К. Хамскі); оновленню методичного компонента сучасної старшої школи Великої Британії (Т. Лейтон); розвитку академічної мобільності (К. Бейненс, С. Демі, Дж. Добсон, С. Стренд та ін.).

Аналіз праць названих авторів свідчить, що інтернаціоналізація освітнього простору старшої школи Великої Британії спрямована на підвищення якості освітніх послуг відповідно до міжнародних стандартів,

безпосередньо орієнтована на формування конкурентоспроможної особистості, її готовності до життєдіяльності в умовах глобального ринку праці. Проте ґрунтового аналізу потребує дослідження змістових засад інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії.

Мета статті – з'ясування змістових засад інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії. Завданнями статті є визначити пріоритетні цілі старшої школи; схарактеризувати специфічні особливості інтернаціоналізованого навчального плану, навчальних програм та дисциплін у межах курикулярних засад старшої школи країни.

Виклад основного матеріалу. Змістові засади інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії являють собою положення, що визначають специфіку курикулярних змін, особливості запровадження в умовах старшої школи форм і засобів інтернаціоналізації освітнього простору.

Старша школа Великої Британії об'єднує учнів віком від 16 до 18 років у різних типах навчально-виховних закладів [9]. При цьому учні шостих класів мають право навчатися останні два, іноді три класи в привілейованих приватних середніх і класичних школах, що надає можливість спеціалізації в певній галузі на будь-якому відділенні в майбутньому.

Навчання у старшій школі ґрунтується на принципі профільної диференціації, спрямоване на професійно-орієнтоване вивчення циклу предметів відповідно до конкретної спеціалізації. Профільне навчання старшої школи відбувається за академічним (можливість здобуття вищої освіти в майбутньому) та професійно-технічним (можливість здобуття професійної освіти) напрямками [9]. Учні старшої школи мають можливість широкого вибору навчальних дисциплін відповідно до їхніх здібностей і талантів.

Середня освіта на рівні старшої школи розвивається в напрямі диверсифікації – старшій школі країни притаманна варіативність академічних і професійних програм (Дж. Ле Мете). У праці «Цінності та цілі курикулуму та оцінювання» (Values and aims in curriculum and assessment) Дж. Ле Мете окреслює пріоритетні академічні цілі в контексті інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії: індивідуальні (розвиток особистісного потенціалу), економічні (працездатність, продуктивність і підвищення конкурентоздатності національної економіки), соціальні (становлення сучасного інтернаціоналізованого суспільства, визнання соціальної справедливості, етнічного, культурного й лінгвістичного різноманіття, дотримання основ демократичної та громадянської освіти), освітні (підвищення освітніх стандартів, розвиток творчих здібностей кожної особистості, безперервна освіта) тощо [10].

Погоджуючись з думкою Дж. Ле Мете, І. Грінеуї стверджує, що головними завданнями старшої школи Великої Британії визнано вибір напрямку подальшого навчання на базі неповної середньої освіти та здобуття відповідної професійної кваліфікації [4]. Дослідник зазначає, що старша школа є перехідним етапом до здобуття вищої освіти та допомагає випускникам адаптуватися до майбутнього навчання в умовах вищого навчального закладу. Саме цей факт свідчить про пріоритетність позиції старшої школи в інтернаціоналізації освітнього простору країни.

Дж. Ле Мете зауважує, що академічні завдання інтернаціоналізації старшої школи Великої Британії спрямовані на розвиток профільного навчання, здобуття міжнародних професійних компетентностей, стимулювання до подальшої освіти передусім засобами самоосвіти, впровадження гнучкого навчального плану, що має забезпечити можливість здобуття загальної й професійної освіти тощо [9].

У 2002 р. ОЕСР розроблено типологію інтернаціоналізованих навчальних планів, що уможливило їх об'єднання в такі групи: навчальні плани з міжнародним змістом, навчальні плани з міжнародним порівняльним виміром; навчальні плани, що спрямовані на формування крос-культурних навичок; навчальні плани, зміст яких доповнюється професійно орієнтованими дисциплінами, які мають міжнародний попит на світовому ринку праці; навчальні плани, спрямовані на отримання спільних або подвійних дипломів; навчальні плани, що є рекомендованими місцевою владою в офшорних навчальних закладах, та спеціалізовані навчальні плани, що розроблені винятково для іноземних студентів [11].

М. Харарі визначає специфічними особливостями інтернаціоналізованого навчального плану спрямованість на поглиблення міжнародних знань, формування комунікативних навичок і вмінь спілкування з представниками інших країн, вільне володіння іноземними мовами, формування полікультурних компетентностей та соціальну й міжкультурну інтеграцію учнів різних національностей [6].

У межах узагальнення курикулярних змін встановлено відповідність навчальних планів і програм старших шкіл Великої Британії міжнародним освітнім стандартам, що забезпечується засобами їх збагачення глобальним і європейським вимірами.

Оновлення Національного курикулуму Великої Британії (2000) ґрунтується на забезпеченні спрямованості шкільних навчальних планів на розуміння власної ідентичності через отримання знань та усвідомлення духовної, моральної, культурної спадщини народностей країни на локальному, національному, європейському та глобальному рівнях.

Модернізовані навчальні плани мають відображати існуючі цінності суспільства, забезпечувати ефективну підготовку учнів до стрімких змін в умовах глобальної економіки із застосуванням ІКТ [2].

Упровадження глобального виміру у зміст навчальних планів забезпечує розвиток партнерських відносин між навчальними закладами світу. Міжнародне співробітництво між освітніми установами сприяє відповідності змісту освіти міжнародним зразкам, обміну передовим педагогічним досвідом, усвідомленню глобальних проблем сучасності, важливості місії «громадянина світу» в розв'язанні таких проблем [3;14].

Ю. Камеока зазначає, що зміст інтернаціоналізованих навчальних планів має міжнародну орієнтацію та спрямований на виховання особистості, здатної вирішувати глобальні проблеми з представниками інших держав [7]. Погоджуючись із позицією Ю. Камеоки, Ф. Різві додає, що інтернаціоналізований навчальний план надає можливість студентам навчатися в умовах інших культур [12]. С. Гроннінгс та Дж. Уїлі наголошують на тому, що інтернаціоналізований навчальний план сприяє розвитку міжнародної освіти та міжнародного співробітництва між освітніми установами Європи [5].

У 2000 р. освітнім закладам Великої Британії в межах структурних змін надано широкі повноваження щодо проектування власних навчальних планів для учнів старшої школи. Це нововведення дозволяє реалізувати освітні цілі щодо інтернаціоналізації курикулуму засобами формування індивідуального навчального плану, його комплексності, гнучкості, що здійснюється через право обирати предмети за вибором, розширення кількості таких предметів, можливість брати безпосередню участь у виборі професійних навичок, що здобуваються протягом обов'язкового навчання. Учні старшої школи мають можливість отримати загальні кваліфікації – диплом нового зразка про загальну освіту, що містить п'ять еквівалентів А–С загального сертифіката про середню освіту та спеціалізовані дипломи, що є свідченням про здобуття знань з базових і профільних дисциплін [9].

Зазначимо, що в старшій школі Великої Британії існує певна варіативність в отриманні загальних кваліфікацій відповідно до індивідуального рівня розвитку кожного учня, що дозволяє отримати «Загальне свідоцтво про середню освіту підвищеного допоміжного рівня», «Загальне свідоцтво про середню освіту підвищеного рівня» або «Загальнонаціональні професійні кваліфікації» [9].

Із 2001 р. у старших школах Великої Британії уведено загальне свідоцтво про освіту підвищеного й додаткового підвищеного рівнів. У рамках змін учні старшої школи країни отримали можливість комбінувати

академічне й профільне навчання, здобувати навички підприємницької діяльності, міжнародного спілкування, знання з математики та ІКТ в межах ключових професійних компетентностей [10].

Варто зазначити, що істотні зміни в навчальних планах старшої школи Великобританії відповідають пріоритетним завданням освітньої політики країни та сприяють підготовці конкурентоспроможної особистості для міжнародного ринку праці. Саме гнучкість курикулуму, можливість зміни освітньої траєкторії навчання, перехід від загального до професійного-технічного навчання уможливили існування 14 різновидів спеціалізованих дипломів на трьох рівнях з урахуванням спеціалізації особистості. Так, студенти, які отримують диплом другого рівня, мають можливість продовжити навчання на третьому рівні А, що передбачає отримання подальшої освіти на підприємстві. Після успішного навчання на третьому рівні учень вважається цілком підготовленим до навчання у вищому навчальному закладі або спеціалізованому професійно-технічному закладі [10].

Теоретичний аналіз навчальних планів старшої школи Великої Британії дозволяє окреслити їх специфічні особливості: варіативність (право учня самостійно обирати навчальні предмети за вибором), обов'язковість (відвідування навчальних курсів, участь у позанавчальній діяльності тощо), прагматичність (відповідність планів виключним правам університетів і промисловості щодо відбору обов'язкових предметів і предметів за вибором для студентів), гнучкість (можливість зміни освітньої траєкторії навчання, перехід від загального до професійного-технічного напряму навчання і навпаки), інноваційність (створення нових професійних кваліфікацій).

Відповідно до структури навчального процесу старшої школи Великої Британії незмінним є наявність обов'язкових і навчальних предметів за вибором, що зумовлено існуючими вимогами до отримання кваліфікацій. До обов'язкових навчальних предметів належать такі дисципліни, як «Іноземна мова», «Математика», «Історія», «Географія», «Соціологія», «Філософія», «Громадянська освіта», «Фізична культура», «Мистецтво», «Біологія», «Основи бізнесу», «Хімія», «Комп'ютерні засади», «Дизайн технологія», «Економіка», «Англійська література» тощо. Обов'язкові для вивчення предмети є базовими в навчальних планах більшості старших шкіл країни. Найменшу кількість обов'язкових навчальних предметів пропонує Англія (наприклад, «Релігійна освіта» вивчається винятково за бажанням учнів по досягненню ними 18-річного віку або за умови схвалення його вивчення батьками). Навчальний план старшої школи Англії пропонує вивчення англійської літератури, а не англійської мови, по завершенню вивчення курсу видається свідоцтво про отримання середньої

освіти підвищеного рівня з англійської літератури [1]. Предмети за вибором дозволяють учням поглибити знання з обраної спеціалізації за рахунок виконання додаткових навчальних завдань. Такі предмети визначають напрям профільного навчання.

Школа Пьорс (Кембридж) нараховує близько 250 учнів, має унікальний освітній досвід та пропонує широке коло академічних, спортивних можливостей, екстракурикулярної діяльності. Школа посідала третє місце за національними навчальними показниками (94% учнів мали показники рівня А та В) порівняльної таблиці «Таймз» у 2008 р. Найкращі учні мали змогу отримати місця для навчання в кращих університетах країни, зокрема 26 учнів вступили на навчання до Оксфорду та Кембриджу [15].

Навчальний план шостих класів школи відрізняється гнучкістю та спеціалізацією, пропонує предмети рівня А та підготовчі курси до вступу в університет, п'ять предметів за вибором. Особливість навчального плану школи полягає в тому, що предмети згруповані в певні блоки. Рівень А включає два або три блоки в кінці навчання в молодшому шостому класі та два або три в старшому шостому класі. Як правило, учні обирають чотири предмети для вивчення протягом першого року навчання, потім доповнюють трьома або чотирма предметами протягом другого року та отримують кваліфікацію з, як мінімум, трьох предметів. Розглянемо предмети, які включені до різних блоків (див. табл. 1) [15].

Таблиця 1

Структура навчального плану Школи Пьорс (Кембридж)

Блок А	Блок Б	Блок В	Блок Д	Блок Е
Мистецтво	Біологія	Класична цивілізація	Біологія	Біологія
Хімія	Основи бізнесу	Економіка	Англійська література	Хімія
Англійська література	Хімія	Англійська література	Географія	Французька мова
Географія	Економіка	Математика	Німецька мова	Географія
Латина	Французька мова	Математика підвищеного рівня	Грецька мова	Історія
Математика	Історія	Математика (2 роки)	Історія (сучасна)	Математика підвищеного рівня
Фізика	Історія (сучасна)	Філософія	Математика	Математика (2 роки)
Політика	Фізика	Фізика	Фізика	Музика
Психологія	Технологія	Психологія	Технологія	Політика
Іспанська мова				Фізичне виховання
				Іспанська мова

Оскільки навчальний план є гнучким, то за власним бажанням учні можуть обирати додаткові предмети (математика, хімія, фізика, біологія), «контрастні предмети», які діаметрально відрізняють від обраних (наприклад, фізика, математика і французька чи історія). Такий підхід дозволяє розширити можливості випускників старшої школи щодо їх вступу до вищих навчальних закладів.

Зміст основних і додаткових інтернаціоналізованих навчальних дисциплін визначає інтернаціоналізована навчальна програма старшої школи, що розробляється і використовується в навчальному закладі з метою підвищення якості освіти й надання їй міжнародного характеру.

У 2006 р. згідно з пропозиціями ОЕСР усі інтернаціоналізовані навчальні плани старшої школи Великої Британії класифіковано згідно з Міжнародним стандартом класифікації в освіті та окреслено три типи інтернаціоналізованих навчальних програм, а саме:

- інтернаціоналізовані навчальні програми, що спрямовані на здобуття вищої освіти (тип А);
- інтернаціоналізовані навчальні програми, що спрямовані на продовження навчання в університетах та отримання професійно-технічної спеціалізації (тип Б);
- інтернаціоналізовані навчальні програми, що призначені для підготовки молоді до професійної діяльності, отримання після середньої невищої освіти (тип В) [11].

Аналіз інтернаціоналізованої навчальної програми Міжнародного бакалаврату старшої школи Россал дозволив визначити основні навчальні предмети з інтернаціоналізованим змістом: «Література», що викладається рідною мовою учня, «Сучасна іноземна мова» (французька, німецька, іспанська), «Бізнес-менеджмент», «Економіка», «Географія», «Історія», «Психологія», «Біологія», «Хімія», «Фізика», «Математика», «Образотворче мистецтво», «Музика» [13]. Варто зазначити, що інтернаціоналізація змісту названих навчальних предметів відбувається за рахунок уведення міжнародної складової до змісту певних тем тієї чи іншої навчальної дисципліни.

Наприклад, зміст навчальної дисципліни «Географія» збагачений міжнародним виміром засобом уведення таких тем, як: «Сталий розвиток», «Розвиток країн третього світу», «Демографічна динаміка», «Глобальне потепління» та ін. Протягом вивчення курсу учнів навчають розуміти різноманітність, подібність, взаємозалежність, що існує між представниками різних національностей і культур, відрізняє спосіб життя на різних територіях.

Крім того, в межах вивчення курсу введено практичні заняття-подорожі, чотириденна навчально-виробнича практика, які дозволяють закріпити знання, отримані під час аудиторних занять. Міжнародний вимір запроваджено й у систему оцінювання навчальних досягнень учнів. Так, до програми письмових екзаменів із географії включено теми з інтернаціоналізованим змістом – управління середовищем, управління змінами в соціальному середовищі, глобальні проблеми.

Вивчення сучасних мов (французька, німецька, іспанська та ін.) розширює знання учнів про європейські країни, історію, традиції, надає можливість брати участь у шкільних обмінах із метою вдосконалення лінгвістичних навичок. Інтернаціоналізація навчальних програм з іноземних мов спрямована на оволодіння комунікативними навичками, необхідними для спілкування в іншомовному середовищі. Протягом другого року навчання іноземних мов відбувається поглиблене вивчення культури країни, мова якої вивчається; ознайомлення з кращими здобутками її літератури. У кінці курсу студенти складають тести з читання, аудіювання, письма та розмовних тем («Сім'я та взаємовідносини», «Культура», «Здоровий спосіб життя», «Засоби масової інформації», «Навколишнє середовище», «Міграція та мультикультуралізм», «Соціальні проблеми сьогодення» тощо [13]. Зазначимо, що саме сучасні мови є основним засобом інтернаціоналізації навчальних програм Міжнародного бакалаврату.

Прикладами інтернаціоналізованих тем є «Засоби масової інформації» (уведено до змісту навчального предмету «англійська мова»); «Культурна ідентичність та етноцентризм», «Соціалізація та індивідуальна свобода», «Демократія», «Загрози для глобального довкілля» (поширено зміст курсу «Громадянознавство») [8; 13; 15].

Особливості збагачення навчальних програм глобальним виміром відбувається в межах оновлення змісту навчальних дисциплін, обов'язкових для вивчення (див. табл. 2) [8;14;15].

Таблиця 2

Оновлення змісту навчальних предметів

Предмет	Оновлення змісту предмета
Мистецтво	Вивчення мистецтва різних країн, поглиблення знань про інші країни світу, створення зі школою партнером мистецької виставки
Музика	Ознайомлення з музикою різних культур від Східної Європи до Азії та Африки; вивчення музики школи-партнера
Бізнес	Обговорення проблем бізнесу, торгівлі на глобальному та європейському рівнях
Англійська література	Вивчення художньої літератури інших культур, наприклад, поезії ісламу

Продовження табл. 2

Громадянознавство	Обговорення тем з питань бідності та медичного забезпечення, здорового способу життя в школах-партнерах, написання власних проєктів «Якби я був мером»
Географія	Використання води, природних ресурсів, гідроелектростанцій у місцевому регіоні та регіоні школи-партнера
Історія	Вивчення глобальної історії: розвиток ісламу та його наслідків, антична пакистанська культура, міжнародна боротьба проти расизму тощо
ІКТ	Застосування інтернету при підготовці додаткової інформації про Сахару, наприклад, виготовлення буклетів про школу для партнерів
Сучасні мови	Листування з використанням електронної пошти, відвідування Німеччини або Франції
Фізична культура/танці	Вивчення китайських та африканських національних танців, історії їх походження
Дизайн і технологія	Ознайомлення з дизайном і технологіями розвинених країн світу

Як бачимо, впровадження глобального виміру відбувається в межах інституційних стратегій інтернаціоналізації, спрямовано на курикулярні зміни в контексті інтернаціоналізації, сприяє розвитку крос-культурного курикулуму, впливає на визначення екстракурикулярної діяльності.

Таким чином, інтернаціоналізація освітнього простору старшої школи Великої Британії відбувається через збагачення навчальних планів і навчальних програм старших шкіл країни міжнародним виміром. Пріоритетного значення набуває озброєння учнів знаннями «про Європу, в Європі та для Європи», тобто знаннями традицій, культури, мови та економіки європейських країн і формування цінностей європейської цивілізації.

Висновки. У межах узагальнення курикулярних засад інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії встановлено відповідність навчальних планів і навчальних програм старших шкіл країни міжнародним освітнім стандартам. Доведено, що міжнародного характеру набули всі навчальні дисципліни старшої школи і найбільшою мірою такі, як громадянознавство, європейські мови, історія, географія. Виявлено, що все більшої актуальності набуває розробка інституційних стратегій поширення мультлінгвізму, спрямованих на формування полікультурного освітнього середовища, забезпечення доступу до мультлінгвального освітнього простору різних країн, запровадження навчальної програми «Міжнародного бакалаврату».

Перспективним напрямом подальшого дослідження може стати вивчення методичних засад інтернаціоналізації освітнього простору старшої школи Великої Британії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Старша школа зарубіжжя: організація та зміст освіти / за ред. О. І. Локшиної. – К. : СПД Богданова А. М., 2006. – 232 с.
2. DfEE. Excellence in Schools // White Paper presented to Parliament by the Secretary of State for Education and Employment by Command of Her Majesty. – Lnd. – 1997. – P. 45–52.
3. Education for Citizenship and the Teaching for Democracy in Schools. – London : QCA, 1998. – 88 p.
4. Greenaway E. Lower secondary education: an international perspective / E. Greenaway. – London : QCA, 2000. – 43 p.
5. Groennings S. Group Portrait: Internationalizing the Disciplines / S. Groennings, J. Wiley. – New York : The American Forum for Global Education. 1990. – P. 76.
6. Harari M. Internationalization of Higher Education: Effecting Institutional Change in the Curriculum and Campus Ethos / M. Harari // Occasional Report Series on the Internationalization of Higher Education. – Report № 1. – Long Beach, CA : (California State University, Center for International Education), 1989. – P. 3–8.
7. Kameoka Yu The Internationalisation of Higher Education / Yu Kameoka // The OECD Observer. – 1996. – № 202. – P. 34–36.
8. Maidstone Grammar School Prospectus 2008-2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mgs.kent.sch.uk/mg/general_information/document_library/prospectus.
9. Metais Joanna Le International Developments in Upper Secondary School Education: Context, provision and issues. INCA Thematic Study No. 8. – National Foundation for Educational Research, 2002. – Режим доступу : <http://www.inca.org.uk>.
10. Metais Le J. Values and aims in curriculum and assessment / J. Le Metais. – London : SCAA, 1997. – 26 p.
11. OECD. Internationalization and Trade in Higher Education: Opportunities and Challenges. – 2004. – 23 p.
12. Rizvi F. Internationalisation of curriculum / Rizvi F. – Melbourne : RMIT University (mimeo). – 2000. – 8 p.
13. Rossal School Sixth form. Course Information Booklet 2009-2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rossalschool.org.uk>.
14. The Global Dimension : the World in Your Classroom. – DFID, 2007. – 28 p.
15. The Perse Upper School [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.perse.co.uk/>.

РЕЗЮМЕ

Ж. Ю. Чернякова. Интернационализация образовательного пространства старшей школы Великобритании: содержательные основы.

В статье определены содержательные основы интернационализации образовательного пространства старшей школы Великобритании; рассмотрены приоритетные академические цели в контексте интернационализации образовательного пространства старшей школы; установлено соответствие британских учебных планов и программ старшей школы международным образовательным стандартам; проанализирован интернационализированный учебный план старшей школы Перс (Кембридж); охарактеризовано учебные предметы с интернационализированным содержанием и определены их специфические особенности.

Ключевые слова: содержательные основы, интернационализация образовательного пространства, старшая школа Великобритании, интернационализированный учебный план, интернационализованная учебная программа, глобальное измерение, международное измерение.

SUMMARY

Zh. Chernyakova. Internationalisation of educational space in upper secondary school in Great Britain: substantive bases.

The substantial bases of internationalization of educational space of upper secondary school of Great Britain are identified; the priority of academic goals in the context of internationalization of educational space of upper secondary school of Great Britain are clarified; the correspondence of British curriculum of upper secondary school to international educational standards is defined; internationalized curriculum of upper secondary Perse school (Cambridge) is analyzed; the school subjects with internationalized content are characterized and their specific characteristics are described.

Key words: *substantial basis, internationalization of educational space, upper secondary school of Great Britain; internationalized curriculum; internationalized programme; global dimension, international dimension.*